

Napadi na podmornice pri Panamskem prekopu

Japonci ujeli 60.000 britskih vojakov v Singapuru. Japonske priprave za veliko ofenzivo proti ameriškim in filipinskim četam na Bataanskem polotoku. Rusi prodirajo naprej proti Smolensku. Moskva poroča, da so sovjetski letalci sestrelili 269 nemških bombnikov v zadnjih dveh tednih

Balboa, Panama, 17. febr.—General Frank Andrews, ameriški poveljnik v karibejski coni, poroča, da so ameriški letalci potopili nekaj nemških podmornic, ki so napadale ladje za prevažanje olja pri holandskem otoku Arubi nedaleč proč od venezuelskega obrežja in cone Panamskega prekopa. Podmornice so potopile najmanj tri ladje.

London, 17. febr.—Padec Singapura, strateške britske trdnjave na Daljnem vzhodu, je teden dni udarec Veliki Britaniji po vojni tujakih vojakih krovu. Ti izražajo bojazan, da so Japonci ujeli najmanj 60.000 vojakov in zaplenili ogromne količine orožja in bojnega materiala. Singapur so branile tri britske divizije, ena indijska in ena avstralska. Angleži so potegnili več tisoč vojakov s singaporske fronte pred kapitulacijo.

Washington, D. C., 16. febr.—Gleda, da se Japonci pripravljajo za veliko ofenzivo, da porušijo ameriške in filipinske čete z Bataanskem polotoku. General Douglas MacArthur je imeniral vojni departament, "da avtoriteta zbira svoje sile in se pripravlja za obnovo ofenzive. Fronte japonske enote, ki so utrpeli velike izgube, so bile polane v ozadje in njih pozicije so zasedle sveže čete."

Druga vest pravi, da so Japonci pripeljali težke topove na bataanski fronto in da utrjujejo svoje postojanke. Transporti z vojaškimi četami so dospeli v severozapadne luke otoka Luzona.

Batavia, Java, 16. febr.—Holandski brambovci skušajo preprečiti izkrcanje japonskega vojaštva v pokrajini Palembang. Okrog 700 japonskih padalcev je spustilo na tla v tej pokrajini, toda večino teh so holandske čete pobile.

Nova nevarnost Javi, največjemu otoku holandske Vzhodne Indije, se je pojavila s prihodom treh japonskih vojaških transportov v vodo za ustju reke Musi med Sumatro in Bangko.

Vse kaže, da bodo Japonci napeli vse sile, da dobe pod svojo kontrolo bogata oljna polja v južnem delu Sumatre in strateško mornarično oporišče pri Surabaya. Japonski letalci so zasedli metalne bombe na Makassar, Djambi in Palembang.

Rangoon, Burma, 16. febr.—Japonske čete so udarile po Thonon, važnemu mestu, ki leži 40 milj severozapadno od Martabana in dveh strani. Iz slednjega mesta vodi železnica v Rangoon.

Ako bodo Japonci zasedli Thonon, tedaj se jim bo odprla pot za prodor proti Sittangu in Peru, glavni točki ceste, ki vodi iz Burme na Kitajsko in po kateri dobiva slednja orožje, strelivo in drugo bojno opremo.

Izvestja, glasilo sovjetske vlade, poročajo, da se je samo 600 vojakov od nemške pehotne divizije 12.000 mož rešilo v nekem kraju centralne fronte. Vsi drugi so bili ubiti, ranjeni ali ujeti.

V večerajšnjih spopadih v zraku so Rusi sestrelili sedem nemških bojnih letal. V bitkah v prvih dveh tednih tega meseca so Rusi razdeljali 269 nemških bombnikov, sami pa so izgubili 83 bojnih letal.

Na severozapadni fronti so sovjetske čete zdrobile nemški regiment, ki je prišel na to fronto iz Francije. Ruski guerilci so napadli glavni stan nemškega armadnega zbora v bližini Smolenska in pobili 600 častnikov in vojakov. V nekem kraju te fronte so Rusi razdeljali dvesto nemških tankov in motornih vozil.

Berlin, 16. febr.—Vrhovno poveljstvo poroča, da so se ruski napadi na nemške postojanke izjalovili, decim so bili nemški na ruske pozicije uspešni.

Bombniki so sipali bombe na sovražne vojaške koncentracije in jih razpršili. Nemci so bombardirali iz zraka tudi korakajoče sovjetske kolone in uničili skladišče bojnega materiala. Poveljstvo je priznalo, da je bil general Bauer, poveljnik nemške divizije na fronti pri Karkovu, ubit v bitki z Rusi.

Kairo, Egipt, 16. febr.—Britski in avstralski letalci so izvajali največjo bitko v zraku nad libijsko puščavo. Trideset osiženih bombnikov je bilo sestreljenih.

Angleške podmornice so potopile tri osišne parnike na Sredozemskem morju, ki so pluli proti Libiji, enega pa poškodovale. Britsko poročilo omenja aktivnosti vojaških čet v pokrajini Acromi, ne pove pa, ali so bile te potisnjene nazaj. Če so bile, se nemške in italijanske čete nahajajo na ozemlju, ki je oddaljeno samo 90 milj od egiptске meje.

Japonski vojni urad grozi Ameriki

Tokio, 16. febr.—Polkovnik Hideo Ohira, besednik vojnega urada, je po padcu Singapura izjavil, da bo Japonska strla Ameriko in Veliko Britanijo. Ona bo zasedla tudi holandsko Vzhodno Indijo in s tem dobila kontrolo nad materialom, ki ji bo omogočil uspešno borbo proti sovražnikom. Z novih postojank, ki so že pod japonsko dominacijo, bo raztegnila operacije na Avstralijo in Indijo. Japonska se zaveda, da je za dosego določene cilja potreben poraz Amerike in Velike Britanije.

Sloviti ameriški letalec podlegel poškodbam

Mexico City, 16. febr.—Poročilo iz Montereyja pravi, da je James Maddux, ameriški letalec, ki je, ko je služil v britski letalski sili, sestrelil 16 nemških bombnikov, podlegel poškodbam, katere je dobil pri letalski nesreči 11. februarja. Maddux je prišel iz Anglije v Mehiko pred nekaj meseci in je vežbal mehiške letalce.

Brazilijska začela utrjevati otoke

Španska fašistična grupa posvarjena

Rio de Janeiro, Brazilija, 16. febr.—Braziljska vlada je naznanila utrjevanje otokov Fernando Narhas z ameriško finančno pomočjo in odstranitve kazenskih kolonij, ki jih ima na teh otokih. Ti so oddaljeni 125 milj od brazilskega obrežja in leže ob direktni črti med Brazilijo in Dakarjem, glavnim mestom francoske Zpadne Afrike. Zavezniki države so boje, da bo Dakar prišel pod osišno kontrolo in postal baza osišnih operacij proti Južni Ameriki.

Braziljska vlada, ki vidi nevarnost invazije, je odredila evakuacijo otokov zadnji teden in jih proglasila za federalni teritorij.

List Correio da Manha, vodilna brazilska publikacija, je posvaril španske falangiste (fašiste) pred vmešavanjem v notranje zadeve držav zapadne hemisfere. "Izgleda, da so španski falangisti prevzeli vodstvo osišne propagande", pravi ta list. "Ta kontinent jim ne priznava pravice vmešavanja v politične zadeve."

Eksekucije francoskih talcev

Cez dvesto aretiranih v Rouenu

Vichy, Francija, 16. febr.—Nacijske avtoritete v zasedeni Franciji so odredile eksekucijo 45 francoskih talcev, ki so bili prijeti po napadih na nemške vojaške in vojaške posadke. Dvajset bo ustreljenih v Toursu, 25 pa v Rouenu.

Več sto Francozov, ki so bili aretirani po ponesrečenem bombnem napadu na nemško vojaško poslopje v Rouenu, bo deportiranih v nacijska taborišča na Poljskem.

V Parizu je veliko pomanjkanje premoga in drugega kurjiva. Na glavnem trgu Place de la Concorde so pobrali lesene kocke, s katerimi je bil ta trg tlakovan, za kurivo. V parku Bois de Boulogne sekajo drevesa.

ROOSEVELT POHVALIL KANADSKO VOJNE NAPORE

Zavezniki bodo triumfirali v borbi proti sovražnikom

KAMPANJA ZA VOJNO POSOJILNO

Ottawa, Kanada, 16. febr.—Predsednik Roosevelt se je pridružil kanadskim uradnikom v kampanji za drugo vojno posojilo v vsoti \$600.000.000 in izjavil v rekordiranem govoru, ki so ga tu oddajali po radiu, "da je pred nami velika nevarnost, žalost in žrtve, toda naša stvar je pravična, cilj velik, naša moč ogromna in ta stalno narašča."

Predsednik je pohvalil kanadske vojne napore in naglasil, "da je Amerika ponosna, ker je Kanada njena sosedka. Združeni narodi se bodo borili skupno proti sovražniku, dokler ne dosežejo svojega cilja. Spoznam med združenimi narodi pomeni, da bodo delali in trpeli skupno. Ko bodo dosegli svoj cilj, bo solnce spet posvetilo vsemu svetu, na katerem bodo šibki varni in močni pravični."

Roosevelt je dalje rekel, da sta Amerika in Kanada tovarišici v velikem podvzetju kot enakopravni enoti. "Svoboda, vaša in naša, je predmet napadov na več frontah," je dejal predsednik. "Vi in mi moramo odbijati napade na vseh frontah z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Vloga, ki jo igra Kanada v borbi za svobodo, je v soglasju z našimi in našimi tradicijami. Vaši uspehi so uspehi velikega naroda. Ni treba, da bi jih hvalili, lahko pa rečem, da smo ponosni na vas. Kar ste storili, je velikega pomena in mi smo veseli, ker ste našli sosedje. Ako se vaši napori sodijo po potrošenih dolarjih, ste že plačali v zadnjih dveh letih več nego v štirih letih prve svetovne vojne."

Premier W. L. Mackenzie King je dejal, da se je kampanja za novo vojno posojilo pričela v času, "ko usoda vsega človeštva visi v ravnotežju. Z vseh kontinentov in oceanov prihajajo pozivi za več tankov, bojnih letal, streliva, parnikov, živih in mrtvih."

Avstralija zadovoljna z reprezentacijo

Page govori o skupnih posvetovanjih

London, 16. febr.—Earle Page, posebni avstralski emisar v Veliki Britaniji, je na zborovanju Britske legije v Bradfordu izjavil, da je Avstralija zadovoljna s soudeležbo in reprezentacijo v vojnem kabinetu britskega imperija. "Formiran je bil sistem medvladnih posvetovanj med Anglijo in dominioni v vseh zadevah, ki se tičejo vojnih operacij," je dejal.

Ta sistem tvorijo obrambni odbori, ki vključujejo člane vrhovnih armadnih štabov. Ti odbori določajo smernice glede vodstva vojnih operacij na bazi prejetih informacij.

Bistveno svojstvo novega ustroja je predstavništvo dominionov v vojnem kabinetu. Tega tvorijo reprezentantje Anglije, Kanade, Avstralije, Nove Zelandije in Južnoafriške unije.

Japonski uspehi udarec Holandcem

Vojaške čete se bodo borile naprej

Batavia, Java, 16. febr.—Polom britske obrambe na Singaporskem otoku je razburil vojaške avtoritete na tem holandskem otoku, toda izjavile so, da se bo boj nadaljeval.

Neki vojaški častnik je dejal, da se bodo holandske čete borile proti Japoncem, čeprav jih zavezniki zapuste. Holandska Vzhodna Indija ne sme priti pod kontrolo sovražnika. Vojaške avtoritete pričakujejo, da jim bodo ameriški letalci in enote ameriške boje mornarice pomagale v boju proti Japoncem.

"Holandske čete ne bodo nikdar odložile orožja in kapitulirale," je rekel vojaški častnik. "To velja tudi za slučaj, da ne dobe pomoči od zaveznikov."

vojakov. Ti so naslovljeni slehernemu posamezniku, da pripeva osebo vse, kar more, in opravlja delo, za katero je najbolj sposoben."

Churchill apelira za enotnost v krizi

Premier pohvalil junaško borbo ruskih čet

TIŠK KRITIZIRA VOJNO POLITIKO

London, 16. febr.—Premier Winston Churchill je v svojem govoru po radiu, v katerem je naznanil padec Singapura, apeliral za enotnost, ki je v nastali krizi najbolj potrebna. Največji zločin bi bil storjen, če bi se združeni narodi pričeli kavšati med seboj. To bi jih oropalo zmage, od katere zavise njihova življenja in čast.

Premier je dejal, da je usmerjal svojo politiko z vidika vstopa Amerike v vojno. "Amerika je zdaj v vojni," je rekel. "Njena skoro neizpriljiva sila nam zagotavlja zmago, ne glede na to, kako dolgo bo ta vojna trajala. Ne verjame, da je na svetu kakšno drugo dejstvo, ki bi se moglo primerjati temu."

Churchill je omenil, da je bila Velika Britanija v najbolj kritičnem položaju v avgustu 1940, po kapitulaciji Francije. Takrat je ostala sama in skoro popolnoma razorožena. V avgustu naslednjega leta, ko se je stal s predsednikom Rooseveltom na zgodovinski konferenci na morju, na kateri sta sestavili atlantski čarter, je bila Amerika še nevtralna in razdvojena. Bodočnost Velike Britanije je takrat izgledala črna. Po vstopu Združenih držav v vojno se je položaj izpremenil. Zdaj se te bore na strani Velike Britanije in drugih zaveznikov.

"Ruske armade niso bile poražene in zdrobljene na kose," je rekel Churchill. "Te prodirajo zmagovito naprej in pode sovražnika prež seboj. Celot najbolj kritičnem momentu se rusko ljudstvo ni pričelo pripraviti in izgubilo ni zaupanja v svoje voditelje. Podpiralo je vlado naprej in zdaj žanje uspehe. Japonci zdaj proglašajo veliko zmago in mi trpimo. Toda popolnoma sem uverjen, da bo končna zmaga naša."

Churchill v svojem govoru ni omenil bega nemških bojnih ladij iz Bresta in storil ni ničesar, da utihne čenopise in javnost, ki kritizirajo njegovo vojno politiko. Lista Daily Mail in Daily Herald sta pozvala, premijer, naj da brco vsem, ki so odgovorni za poraze britskih armad.

Stavka v letalski tovarni končana

Državni uradnik naznanil sporazum

Detroit, Mich., 16. febr.—Victor C. Swearingen, državni delavski posredovalec, je naznanil konec stavke v tovarni Aluminum Co. of America, ki izdeluje pritlikline za bojna letala. Stavka, v kateri je bilo udeleženo 600 delavcev, je nastala, ko je kompanija odbila zahtevo glede zvišanja plače.

Swearingen je dejal, da je bil sporazum dosežen na konferenci med predstavniki unije aluminijevih delavcev, včlanjene v Kongresu industrijskih organizacij, in uradniški kompanije. Detajli sporazuma niso bili objavljeni, toda unija je pozvala vse stavkarje, naj se takoj vrnejo na delo.

Eden delavec je bil ubit v tej stavki — Anthony Wieszniowski iz Mt. Clemensa. Ubit je v vojni situaciji. Pešavarski distrikt je obiskal v spremstvu generala Denninga, vojaškega poveljnika tega distrikta.

Kaišek navdušuje Indijce za boj

New Delhi, Indija, 16. febr.—General Chiang Kaišek, vrhovni poveljnik kitajskih armad, se je vrnil v to mesto iz distrikta Pešavarska, kjer je navduševal indijske voditelje za boj proti vsem stavkarjem, naj se takoj vrnejo na delo.

Kaišek je imel dolg razgovor z Jawaharlalom Nehrom, načelnikom Vseindijskega kongresa, o vojni situaciji. Pešavarski distrikt je obiskal v spremstvu generala Denninga, vojaškega poveljnika tega distrikta.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Zdržiene drlave (laven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo polijateljju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Letošnje volitve so važne

Prihodno jesen bodo volitve za novi kongres in domače državne zbornice poleg upravnih uradnikov v nekaterih državah. Volitve vseh teh zastopnikov in upravnih uradnikov so vedno važne, izredno važne pa bodo letos, ko smo v vojni.

Volitve članov federalne zbornice v Washingtonu bodo najvažnejše. Kajti novi kongres, ki bo letos izvoljen, bo najbrže poklical na sklepanje bodočega miru. Od bodočega senata bo torej odvisno, kakšen mir bodo dobile Združene države po zmagovitih vojni—zmagovit, demokratičen mir ali polomijo.

Tragično dejstvo je, da je Amerika zmagala z antanto vred v prvi svetovni vojni, a bila je poražena na mirovni konferenci. Amerika je pred štiri in dvajsetimi leti dobila vojno, izgubila pa je mir—in zato se danes vrši druga svetovna vojna.

Zaman so najsilnejše zmage na bojiščih, če pa zmagovalec zapravi zmago s skrupuliranim mirom, ki ni ne tič ne miš—in ki takoj pripravljajo tla za novo vojno.

Amerika je zadnjič napravila mir, ker so ameriški reacionarji zvezali predsedniku Wilsonu roke še predno je prišla zmaga. Pri kongresnih volitvah leta 1918 so reacionarni republikanci dobili kontrolo v senatu in Wilsonovi pristaši so ostali v manjšini. Posledica je bila, da je republikanska večina v senatu vrgla Wilsonovo mirovno pogodbo v koš in na svojo pest sklenila z Nemčijo separatni mir, s katerim je bila pripravljena ameriška zmaga.

Mirovna pogodba, katero je sklenil predsednik Wilson z ostalimi zavezniki vred z Nemčijo, je vsebovala vstop Združenih držav v Ligo narodov in aktivno sodelovanje v zunanjem svetu za ohranilo miru. Reacionarni kongres v Washingtonu je pa baš to odločno zavrgel in sklenil, da Amerika ostane sama zase. Tako so ameriški nazadnjaki, ekonomski in socialni burbonci najgrše vrste, razbili fronto miru in zasejali seme današnje strahovite svetovne vojne.

Ali naj se to ponovi po današnji vojni? Ali naj se tragična zgodovina ponovi?

Prav lahko se ponovi, če se niso ameriški volilci ničesar naučili od zadnje vojne. Ameriški burbonci, ki so leta 1919 sabotirali mir, so še danes aktivni in neprenehoma silijo v dšpredje. Ameriški izolacionisti so še vedno na delu in mnoge "izpreobrnitve" med njimi po 7. decembru ne pomenijo nič; ti fakirji so pripravljene "izpreobrniti se" tudi tisočkrat, če je treba, samo da prevarijo ameriške volilce.

Yes—danes so vsi za vojno in zmago, kajti le to je popularno. Vsako drugo stališče bi zdaj pomenilo njihovo politično smrt. Tudi Lindbergh je danes za vojno do zmage in Wheeler in Fish... Vojno in zmago bodo poudarjali vsi do zadnjega v volilni kampanji, katera se prične čez dobre tri mesece... O yes, zdaj bodo vsi pobijali sovražnika—istega sovražnika, s katerim so še pred nekaj meseci hoteli imeti mir in business! Zdaj ga bodo vsi pobijali z—jeklom.

Kaj pa glede bodočega miru? Kakšen mir bodo poudarili? To je vprašanje, okrog katerega se bodo sukale letošnje volitve.

Letošnje kongresne volitve bodo najmanj strankarske. To je že povedal sam predsednik Roosevelt, ki je izjavil pred nekaj dnevi, da letošnje volitve naj bodo nadstrankarske in njegova želja je, da ljudstvo voli one, ki so že pokazali v preteklosti—torej pred 7. decembrom—da podpirajo stališče Združenih držav v vojni in bodočem miru.

Predsednik Roosevelt torej želi na svoji strani kongres, ki bo odločno podpiral njegov vojni in mirovni program ne glede na to, h kateri stranki pripadajo kongresniki in senatorji.

Golo politično pripadništvo danes ne pomeni nič. Kongresnik ali senator se lahko imenuje demokrat, progresivec ali delavskega zastopnika—pa bo kljub temu delal škodo ameriški in svetovni demokraciji, če bo sabotiral demokratični mir v interesu ameriške izolacije.

Bodoči demokratični mir mora imeti za svoj temelj Zvezo narodov, katera je že organizirana za doseg zmage nad nacifašizmom. Ta federacija Združenih narodov se mora z mirom poglbiti in tako učvrstiti, da bo lahko uveljavila mir v katerem koli kraju sveta. In Amerika mora sodelovati v tej federaciji na vsej črti!

O končni zmagi Amerike in njenih zaveznikov ne more biti govora. To ni več nobeno vprašanje—le trdo delo in napor je, ki se mora izvršiti.

Glavno vprašanje pri letošnjih kongresnih volitvah je oblika bodočega miru. Bodoči kongres, zlasti bodoči senat—ki je po ustavi ratifikacijska oblast—bo imel v imenu Združenih držav zadnjo besedo o bodočem miru. Jasno je torej, da je v interesu demokracije, da bodo v senatu imeli večino oni, ki zahtevajo bodoči mir na temelju svetovne federacije Združenih narodov.

Ako hoče Amerika to pot zmagati tudi na mirovni konferenci, ne samo v vojni, se mora mobilizirati za mir prav tako energično in intenzivno kakor za vojno. Letošnja volilna kampanja bo prva mobilizacija ameriškega volilstva za bodoči mir.

Upati je, da ameriško ljudstvo—vsaj večina—letos ne bo trpelo običajnega brizganja gnojnice v volilni kampanji; časi so preresni za to. Ako se povprečni kandidat in političen agitator tudi to pot ne more povzpeti na stopnjo dostojnosti in dignitete—pokaže s tem, da ni zrel za politično borbo v demokraciji in ne zasluži nobenega mandata ali poverjenja od ljudstva, ki ga išče.

Kar je zdaj najpotrebnejše, je to, da se volilci na splošno pouče, da pri letošnjih kongresnih volitvah gre za bodoči mir, ki mora biti za Ameriko prav tako važen kot je važna ameriška zmaga na bojiščih.

Kajti, če Amerika izgubi bodoči mir, bo njena zmaga na bojiščih brez pomena. Zaman bodo vse težke žrtve, če ne bodo napačne s poštenim, dostojnim in demokratičnim mirom.

Glasovi iz naselbin

Seja pomožne akcije za stari kraj

Chicago.—Vsi zastopniki društev in posamezniki so vabljani, da se udeležijo prihodnje seje postojanke št. 8 Jugoslovanskega pomožnega odbora, slovenske sekcije, ki se vrši v sredo, 18. februarja, v dvorani pod cerkvijo sv. Štefana, 22 Place in Wolcott ave. Začetek ob osmih zvečer. John Gottlieb, tajnik.

Odgovor na trunkanje

Detroit.—J. M. Trunk je v Amerikanskem Slovencu porabil pet kolon prostora radi mojega dopisa v Prosveti. Vse to Trunkovo trunkanje me prav nič ne razburja in sem še kar zadovoljen, ker sem prepričan, da je on vsaj enkrat nekaj dobrega prečital. On je v A. S. prilično ponatisnil moj dopis, še bolj pa bi bil zadovoljen, ako bi ga bil v celoti priobčil, potem bi se bil še bolj blamiral pri njegovih čitateljih.

Imam več prijateljev, ki so dobri katoličani in sem siguren, da so pošten in iskreni. Kar se tiče njih verskega prepričanja, je to njih osebna zadeva. Trunk bi lahko vedel, da je tudi med katoličani lepo število rojakov, ki se zavedajo, da tega trpljenja in izkoriščanja mora biti enkrat konec in da smo vsi delavci enako izkoriščani brez razlike na politično ali versko prepričanje.

Nisem mislil odgovarjati na Trunkovo nazadnjaško zvijačnost, pa so mi prišle na misel besede pokojnega rev. Antona Sojarja iz leta 1918, ko sem se z njim seznanil na kongresu JRZ v Chicago. Pokojnega Jožeta Zaverinika vprašam, kako je to mogoče, da ta duhovnik sedi poleg njega na našem zboru, saj so ja vsi duhovniki proti naši aktivnosti. J. Z. mi je odgovoril, da je res tako, a on (Sojar) se rad sestane z nami, če ima le priložnost, da se predstavi. Nato jaz Sojarju svetujem, naj opusti službo, katera mu ne ugaja. Odgovor Sojarja je bil: "Za težko delo nisem sposoben, dokler mi pa ta služba da dobro življenje, bi bilo nes pametno pustiti jo." Dostavil je še, "da se ptiči spoznajo po perju, duhovniki pa po obleki."

Ta njegova pripomba je res na mestu. Sedaj sem dobrega spoznal J. M. Trunka po njegovi pisavi, namreč koliko ima možganov v glavi. To naj zadostuje. Jaz ne bom nobene črke več napisal, pa naj Trunk klobasa in zavija kolikor hoče. Več kot bo pisal, hitreje ga bodo spoznali vsi, da je nekaj narobe z njegovo pametjo.

Apeliram na vse ameriške Slovence brez razlike na versko prepričanje, ne pustimo se zavajati fanatikom. Vsi se združimo za en cilj in program. Pomagajmo Ameriki v tej vojni, kupujmo obrambne bonde in hranilne znamke, pomagajmo Ameriško rdečemu križu, delajmo kolikor smo fizično zmožni. Pokazimo, da smo Slovenci dobri in lojalni državljani. Danes ni čas za prerekanje. Zedinimo se, da bo res uspešen boj do zmage in poraz vseh agresivcev, za osvoboditev vseh podjarmljenih in zatiranih narodov. Naj živi duh svobode in demokracije za vse narode na svetu.

Anton Jurca, 121.

Izkaz prireditve slovenskih društev v New Yorku

New York.—Na redni seji Združenih slovenskih društev v New Yorku (6. febr. 1942) je bilo sklenjeno, da se objavi končni izid skupne prireditve v pomoč stari domovini, kakor tudi imena posameznih darovalcev. Priredba, kot znano, se je vršila 30. nov. 1941, ali zaradi praznikov, letnih-sej društev itd. se je morala naša stvar umakniti v ozadje, kar je povzročilo zakasnitev objave, katero pa podajamo sedaj, kot sledi:

Skupni dohodki veselice \$787.94
Skupni izdatki 468.63

Čisti prebitek veselice \$319.31
Skupni darovi 197.15

Skupna vsota \$516.46

Darovali so sledeči:

Mr. & Mrs. Leo Zakrajšek	\$25.00
Hon. F. L. Hackenburg	5.00
Mr. M. Pirnat	5.00
Dr. V. Rybar	4.50
Mr. S. Abelaff	3.00
Mrs. F. Premru (Norwalk, Conn.)	3.00
Mr. J. Lenaršič	1.00
Mrs. Prelovšek	.50
Nepoznan	.15
Slov. sam. boln. podp. društvo	100.00
Fourth Federal Savings Bank	50.00

Skupaj \$197.15

Skupna vsota, \$516.46, je bila odposlana br. Jurjevcu od Jug. pomožnega odbora, Slovenska sekcija, v Chicago. Odbor Združenih društev pa se na tem mestu iskreno zahvaljuje vsem posameznim darovalcem, kakor tudi našim rojakom, ki so s svojo udeležbo pripomogli k uspehu prireditve. Dar ob banke je izposloval mr. Leo Zakrajšek.

Glede izdatkov ob priliki te prireditve je bilo čuti od raznih strani kritiko, ali upoštevati je bilo treba dejstvo, da Slovenci v New Yorku nimamo lastne dvorane, ki bi bila primerna za večjo priredbo, druge dvorane pa stanejo precej, poleg tega smo morali plačati unijsko ceno za gozdo in davek na vstopnice je visok. Na ta način je kaj hitro zgubljen stotak ali več pri prebitku. Vsekakor pa smo ob priliki te skupne prireditve dobili skušnje, ki nam bodo koristile v bodočnosti.

Da bodo stroški veliki, smo vedeli že prej, ker najsi bo stvar tudi prirejena za dobrodelno stvar, tujci neradi dajo kaj za stonj, zato pa smo apelirali na naše ljudi za prostovoljne prispevke in odziv je bil vsekakor razveseljiv. In končno ni bil naš glavni namen napraviti ravno toliko in toliko čistega prebitka, ampak smo od vsega začetka imeli v mislih predvsem moralni uspeh take skupne prireditve. Mnogi so bili v dvomih, da bo sploh mogoče dobiti toliko naših ljudi skupaj, da bi se izplačalo delati veliko priredbo. In

ko se je končno izkazalo, da naši ljudje še čutijo, in to globoko, s svojo rodno domovino, smo bili vsi, ki smo se trudili s to stvarjo, prepričani, da je priredba bila velik uspeh.

Pregovor pravi, "Zrno k zrnu pogača, kamen h kamnu palača." Tako upamo, da smo tudi newyorški Slovenci storili svojo dolžnost s tem, da smo priložili svoj začetni delež k skupnemu skladu za pomoč našemu nesrečnemu ljudstvu v domovini. Da je to le začetek našega delovanja v to smer, je pokazal koncert Toneta Šublja, ki je bil prav lep uspeh in ki nam ponovno utrjuje zavest, da smo newyorški Slovenci že pokazali, da ne bomo zaostajali za drugimi slovenskimi naselbinami pri nabiranju skupnega sklada.

Kadar naš človek v Ameriki položi "dar domovini na oltar", kot so nam pravili v šoli, je to od njegove strani resnično požrtvovalen dar, kajti pretežna večina nas spada v delavski razred in zato se ni nič čuditi, če so ljudje sem pa tja malo skeptični in v dvomih glede možnosti pomoči domovini. Med ljudmi krožijo vsakojake govore, kakor se v vojni času to vedno dogaja, in take govore niso baš koristne našemu skupnemu prizadevanju.

Dolžnost vodstva JPO-SS je torej, da kooperira z vsemi, ki se trudijo v ta namen s tem, da pobija razne nesmiselne govore s pojasnili, dokazi itd. Ena jasna beseda včasih razčisti vrsto pojmov, ignoriranje takih govorov pa čisto utrdi v ljudeh vero vanje. Če se med ljudmi n. pr. razširi govorica, da bo nabrani denar lahko zasegla jugoslovanska vlada, in te govore niso ne zaustavi s pravilnim pojasnilom, je rezultat lahko resen.

Istotako je skrajno škodljivo indirektno ali direktno namigovanje v naših listih, da so vesti o trpljenju, mučenju in preganjanju našega ljudstva pretirane in propagandistične. Posamezniki, ki žele kazati svoj vesoljni humanitarni čut v teh težkih dneh, ne bi smeli pozabiti, da Nemci in Italijani danes nič ne izbirajo med dobrimi in slabimi Slovenci, oni hočejo uničiti vse. In tako vsakdo, kdor med nami v teh dneh išče nekakšnih simpatij ali vsaj oproščenja za one Nemce in druge sovražnike, ki niso "slabi", nevede ali

Billboard is Used as Honor Roll at Indiana Plant

WE BUY DEFENSE BONDS EVERY PAY-DAY

The Delta Electric Company at Marion, Ind., has adopted a novel plan to let the community know how its employees are participating in the Defense Payroll Savings plan. A huge billboard erected outside the plant contains the names of all employees who are authorizing savings every pay day for the purchase of Defense Savings Bonds. The picture shows W. B. Stephenson, president Delta Electric Company, and also president Indiana Manufacturers' Association (left), with W. C. Crimmins, assistant general manager.

morda nehote igra vlogo "svete preprostosti", ki je prinesla h grmadi zagovornika svobode in pravice trsko, da je prej zamrl glas, ki se je upal postaviti po robu onim, ki zmirom tlačijo ljudske mase v nevedo, zmedo in bedo, ker bi jih drugače izkoriščati ne mogli.

Delujmo skupno za pomoč našim bratom in sestram onstran, a obenem širimo medsebojno slogo, kajti danes so na delu tajne sile, ki delajo na principu, da kdor zna razdeliti in razdvojiti ljudske množice, ta vlada. Zato je važno, da stojimo ameriški Slovenci na braniku pravice in svoboščin, ki nam jih nudi naša nova domovina ter da v smislu teh pravic in svoboščin delujemo za naše manj srečne brate in sestre v stari domovini.

A. P. K., začasna tajnica.

Fantje odhajajo v armado

Kemmerer, Wyo.—Danes, 8. febr., zopet odhajajo naši mladi fantje v armado Strica Sama, po številu 18 iz okraja Lincoln. Med njimi so tudi Slovenci. Pač je težka ločitev od prijateljev in svojih dragih.

Naši fantje se morajo boriti za njih in našo svobodo in demokracijo, dolžnost naš starih pa je, da delamo in kupujemo obrambne bonde ter znamke, da tako pomagamo naši novi domovini do skorajšnje zmage nad našim sovražnikom. Odhajajočim fantom želimo srečen povratek med svoje drage, kakor tudi onim, ki so že odšli ali še bodo poklicani.

Mi doma pomagajmo vsak po svoji moči za čim hitrejšo zmago Amerike, ki nas je sprejela z odprtimi rokami v svojo sredo, kjer uživamo svobodo in demokracijo, in sicer veliko boljše kot kdaj v naši rojstni zemlji. Kdor ni sedaj pripravljen braniti in pomagati naši novi domovini po vseh svojih močeh in zmožnostih, ni vreden, da živi pod zvezdasto zastavo. Vzemimo za vzgled jugoslovanske četnike v starem kraju. O njih učenjskih činih rečem sam sebi: Boj ne bije ostro orožje, boj bije srce junaka za svobodo in demokracijo. Pomnimo, da brez boja ni zmage.

V tukajšnji bolnišnici se nahaja John Stavansk, član našega društva 267. Članstvu se priporoča, da ga obišče. Vsi mu želimo hitrega okrevanja. Vsemu članstvu SNPJ pa priporočam, da zvesto delujemo za večjo in boljše jedrno pridobivanje novih članov, Prosveti pa skupajmo dobiti novih naročnikov.

Anton Tražnik, 267.

O rudarski katastrofi

Mt. Harris, Colo.—Ko sem vam zadnjič poslal izrezke iz tukajšnjega lista Steamboat Pilota, sem obljubil, da vam bom poslal podrobnosti o eksploziji v tukajšnjem premogorovu, v kateri je izgubilo življenje 34 rudarjev. Tu bom malo opisal o našem rojaku Tonyju Skufcu, ki je izgubil življenje v tej katastrofi.

On je bil rojen leta 1903 v Pueblo, Colo. Zapustil je ženo, štiri otroke, tri brate in eno sestro. Prejšnja leta je bil član našega društva 346 SNPJ v Bear Riverju, toda tista "Hooverjeva prosperiteta" je revčeta tako hudo zadela, da je moral pustiti društvo, kakor tudi njegova žena in njegovi starši. Mi smo mu po-

magali, kolikor je bilo v naši moči, žal pa potem ni on nikdar slišal, da bi pristopil našemu društvu. Na to sem ga večkrat opomnil in tudi, kadar smo bili kakke okrožnice ali letake glavnega urada za otroke, nam jih vedno poslali in ga opominjali. Ali ni mu šlo v glavo, da bi jih vpisal v društvo?

Zakaj je bilo tako, ne vem pa, da bi jih bil lahko vprašal in tudi sam ponovno pristopil, ker on je prav dobro delal kot boss ali forman na nočnem izbi Tako je naš nekdanji brat bil čal pot življenja. Tudi njegova mlajši brat je izgubil življenje pred 12 leti ravno v isti majni.

Tony Skufca je večkrat opominjal superintendenta, da je majni plin, toda je dobil odgovor, da to ni nič, da bodo strudili, ko majna ne bo delala. Tako je v teh vražjih premogetnikih: Če delavec vidi, da se bliža nesreča, mu ne dajo priložnosti, da bi posvaril druge ali podne korake, da se nesreča prepreči, ker oni hočejo, da se o taki stvari ne govori. Potem, ko se sreča pripeti, pa pridejo in gledajo in najraje zvržejo na tla delavca, češ, da je on kriv. In tako je vedno: le delavci nes, ko majna obratuje in imaš priložnost, jutri majna ne obratovala; potem pa kakaj dve, tedne ali mesece, da bo majna zopet delala. Tako plačo in premogar. Torej ni čudno, da nismo vsi milijonarji.

Anton Dolan.

Nekaj spominov na Brežice

Oglesby, Ill.—Vsak ptič na je zletel tja, kjer se zvali, pr star pregovor. Tudi mi ljudje radi mislimo na kraj, kjer se je tekla zibelj. Danes imam voljo, da malo napišem o našem mestu Brežicah na Spojnem Stajerskem.

Imeli smo lep dvonadstropni Narodni dom. Spodnji prostor so služili za gostilno in kavarno in v paviljon za glasbo. V gem nadstropju je bila pisarna dvorana, oder za igre, študentske in sobe za tujce. Imeli smo krat domače zabave, tu in tam tudi kaj izrednega, kar bi bilo lahko rekli—"elitnega". Ker je Prosveta delavski list, se upam dosti pisati o "ikrih" doktorjih, gospicah in gospeh, a vendar bom malo, če ne bo hotel urednik prebiti.

Med zadnjo vojno smo v Brežicah imeli slovenskega okrajnega glavarja dr. Koropca. Bil je dober za vse, zelo prijazen in ljubil je posebno družabno kulturne priredbe.

Leta 1920 je brežiška Črna obhajala 30-letnico svojega (Dalje na 3. strani)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 17. februarja 1942)

Domače vesti. V Chicago nastopil orjaški Lican Matijević, ki je oglašal, da bo železne palice.

Delavske vesti. V Indianapolisu zboruje rudarska unija.

Inozemstvo. Genovaška ekonomska konferenca je odločila za dva meseca.

Sovjetska Rusija. Po sklopi sovjetov se zaplenjena cerkvena zlatnina in srebrnina posla v prehrano lačnih.

Skupina mladih ruskih civilnih bramborcev zaposlena neke na centralni fronti.

Vesti iz podjarmljene stare domovine

VESTI IZ AMERIŠKIH VIROV

Lizbona, 3. februarja. (Posebno poročilo The Christian Science Monitorja Davida Walkera.) — Iz zanesljivih virov so prišle vesti o oddelku angleške vojske iz Nove Zelandije, ki se je mesece skrival v grških planinah in se mu je končno posrečilo najti vojsko generala Draže Mihajlovića in se ji pridružiti.

Zaradi vojaških tajnosti ni mogoče poročati natančno o njihovi poti. Znano je, da so inženirji novozelandskih enot postavili pontonski most čez Savo v severnem delu Jugoslavije, tako rekoč pred očmi Nemcev.

Potujoč skoraj izključno samo ponoči so te enice, nekatere med njimi angleške, vodili, hranili in zalagali z orožjem Grki, ki so tvegali nevarnost, da bodo ubiti, samo da bi jim pomagali pri begu. Iz istih virov prihajajo poročila, da je ostra zima za nekaj časa ustavila delovanje Draže Mihajlovića in njegovih četnikov in redne vojske, ki pripravljajo spomladni velik napad.

Zaradi zadnjega četniškega gibanja se Hrvatska popolnoma osvobodila izpod italijanskih zasednih oblasti. Italijani so preveč zaposleni in se v tej pokrajini sploh ne smejo javno prikazati, kajti maščevanje jih čaka noč in dan.

Dalje prihajajo vesti, da nameravajo Nemci pomlad napasti Dražo Mihajlovića in da za to pripravljajo nove divizije z novim orožjem in novimi motoriziranimi enicami.

Bern, 4. febr. (AP). — Pomanjkanje živeža v Evropi je silno in nevarno. Najtežje je stanje v Grčiji. Lakota v Grčiji je tako strašna, da spravlja v skrb ves svet. Huda lakota je tudi v Jugoslaviji.

(Iz naših virov prihajajo poročila, da je vprašanje prehrane v Jugoslaviji zelo težko. Zlasti so težke okoliščine preskrbevanja živežem v Dalmaciji, ki so jo

zasedli Italijani. Pisma, ki prihajajo iz Dalmacije, govorijo o hudi lakoti, ki tam vlada.)

— V —
"Priatelji Amerikanci"

Washington, D. C., 5. febr. — "American Friends of Yugoslavia" nam pošiljajo sledeče: Naravno je, da so v tem težkem času, ko je isti sovražnik, ki je pred desetiimi meseci zverinsko napadel in porušil Jugoslavijo, napovedal vojno tej veliki demokraciji, vse naše misli usmerjene nanjo — zemljo, kjer smo se rodili in ki smo jo sprejeli kot svojo domovino.

Vendar — ne pozabimo tistih tisočev hrabrih jugoslovanskih vojakov, ki so že mnoge mesece ujetniki v nacističkih ujetniških taboriščih. V teh žalostnih dnevih lakote in ujetništva je bilo prijateljstvo in uvidnost Amerike njihova edina tolažba.

Sovražnik, proti kateremu so se borili, je sedaj tudi naš sovražnik. Njihova stvar je sedaj naša stvar. Danes se njihovi junaški tovariši v orožju borijo osamljeni v planinskih višavah Jugoslavije. Njihova "tretja fronta" proti Hitlerju se še vedno drži.

Za nje in za tisočih njihovih rojakov, ki so bili zaradi tega odpora mučeni in pozaprti v koncentracijskih taboriščih, ne moremo storiti ničesar. A vojnim ujetnikom je še mogoče pomagati.

Imamo dokaze, da je ameriška hrana prišla do njih s posredovanjem ameriškega in mednarodnega Rdečega križa. Nujno in odločno je, da z našo pomočjo nadaljujemo.

Naša naloga je, da vzdržujemo upanje v srce lačnih, brez doma, v strahu za usodo svojih dragih, da tako damo miru pričakajo močni in hrabri pripravljeni na nov svet, ne pa z občutkom ogorčenja pozabljenega človeka.

Nikola Tesla, Louis Adamich, Zlatko Baloković.

Balkanski pogledi

Washington, D. C., 26. januarja (JCO). — Ameriški tisk še vedno piše o ugodnem vtisku, ki ga je jugoslovansko-grški sporazum napravil na Balkanu in v raznih delih Evrope. Značilno je, da švicarski tisk, ki je edini svobodni tisk v Evropi, zlasti posveča pažnjo podpisu balkanskega sporazuma med Jugoslavijo in Grčijo. V tem oziru so zlasti pomembni članki "Journal de Geneve" in "Neue Zürcher Zeitung", ki poudarjajo važnost podpisa pogodbe med Jugoslavijo in Grčijo tako v sedanji dobi vojne kakor za povojno bodočo Balkano.

Stanje na Balkanu zlasti pretresa Ray Brock v nekem dopisu iz Angore v The New York Timesu dne 25. januarja, kjer daje zelo zanimive poglede na razvoj odnošajev. Brock zlasti poudarja važnost podpisa balkanskega sporazuma med Jugoslavijo

go časa. To prijateljstvo je pokazalo svojo polno vrednost, ko je Jugoslavija navzlic strašnem pritisku odbila pridruženje k ošiču proti Grkom". Dejstvo, da je Jugoslavija odbila ponudbo ošiča, Solun, kar je potrdil tudi jugoslovanski premijer Slobodan Jovanović, najboljšje dokazuje, da je prijateljstvo Jugoslavije in Grčije osnovano na iskrenih in prijateljskih odnošajih, ki jih bo sedanje trpljenje obeh balkanskih narodov še bolj utrdilo s krvjo in odporom. Ne pri Grkih in ne pri Jugoslovanih ni nobenega suma o pomenu bodočih povojne stavbe balkanske zveze.

Profesorica: Kako se glasi futurum glagola ljubiti? Učenka: Omožiti se.

jo in Grčijo, ki je izzval preokret na Balkanu. Pravi, da utegne Balkan spomlad zopet postati središče vojnih operacij in služiti kot most za nemško bojevanje proti Rusiji in Bliznjemu vzhodu. Brock prav tako navaja možnost ruskega prodora čez Rumunijo na Balkan. On misli, da je pošiljanje madžarskih in bolgarskih čet v Jugoslavijo, ki naj bi razbile delovanje jugoslovanske vojske, ki jo vodi general Draža Mihajlović, prav tako priprava za pomladanski napad Nemcev, če bo sploh še mogoče. Nemčija je v ta namen, pravi Brock, zahtevala od Madžarske najmanj pet divizij in od Rumunije štiri. Brock meni, da bo bolgarska vojska v glavnem varovana vojašnic in čuvanje "reda" v Srbiji, dočim bi bile rumunske in madžarske divizije odrejane za aktivno delovanje proti redni jugoslovanski vojski in za prodiranje čez Balkan v Rusijo. Toda v Rumuniji prav tako kakor v Bolgariji in Madžarski se opaža nezadovoljstvo in odpor, kajti omenjene države niso prav nič navdušene za nove balkanske ekspedicije, ki jih ošič zahteva od svojih satelitov. Vojna — pravi Brock — se v Jugoslaviji uspešno nadaljuje. Jugoslovanska vojska, ki jo vodi general Draža Mihajlović, je zavzela vse položaje, ki so jih Nemci vzeli Srbom v septembru prejšnjega leta. Grčija je zaradi lakote, bede, nezgod in boleznih vsa v upor. V Atenah in v Pireju vsak dan umre nad 1500 ljudi, a grški uporniki se še vedno borijo v Traciji proti bolgarskim zasednim oblastem. Balkan, ki je vedno branil svojo neodvisnost, je združen z ostalo Evropo v sovrastvu proti Nemcem. Ta in tak Balkan, ki vedno vstaja za svojo svobodo, pravi Brock, je prejšnji teden našel novo upanje v grško-jugoslovanskem sporazumu, ki je bil podpisan v Londonu, tako da balkanski strokovnjaki popolnoma upravičeno gojijo upanje, da bodo balkanski narodi prvi pripravljeni za vstajo proti nemškemu osvovajalcu tisti trenotek, ko bo Evropa pripravljena za upor proti skupnemu sovražniku.

Balkanski pogledi, ki jih imajo in priobčujejo ameriški dopisniki z Balkana in zlasti iz Angore, so uperjeni v Jugoslovane in Grke, ki vodijo borbo za svobodo in neodvisnost Balkana, pripravljeni za nove odpore in nove borbe.

V porodnišnici Jurček pride obiskat mamico v porodnišnico, kjer se mu je rodila sestra. Usmiljenka ga odvode tudi v spalnico novorojenčkov. Ko se vrne k mamici, ji zasepeče v uho: — Mamica, koliko jih pa vzamemo domov?

Preveč dobrega — Zakaj mi vračate ta izborni radijski aparat? Saj lahko z njim dobite vse evropske postaje. — Ze res, toda vse naenkrat.

V dekliški šoli Profesorica: Kako se glasi futurum glagola ljubiti? Učenka: Omožiti se.

— V —
"Priatelji Amerikanci"

Washington, D. C., 5. febr. — "American Friends of Yugoslavia" nam pošiljajo sledeče: Naravno je, da so v tem težkem času, ko je isti sovražnik, ki je pred desetiimi meseci zverinsko napadel in porušil Jugoslavijo, napovedal vojno tej veliki demokraciji, vse naše misli usmerjene nanjo — zemljo, kjer smo se rodili in ki smo jo sprejeli kot svojo domovino.

Vendar — ne pozabimo tistih tisočev hrabrih jugoslovanskih vojakov, ki so že mnoge mesece ujetniki v nacističkih ujetniških taboriščih. V teh žalostnih dnevih lakote in ujetništva je bilo prijateljstvo in uvidnost Amerike njihova edina tolažba.

Sovražnik, proti kateremu so se borili, je sedaj tudi naš sovražnik. Njihova stvar je sedaj naša stvar. Danes se njihovi junaški tovariši v orožju borijo osamljeni v planinskih višavah Jugoslavije. Njihova "tretja fronta" proti Hitlerju se še vedno drži.

Za nje in za tisočih njihovih rojakov, ki so bili zaradi tega odpora mučeni in pozaprti v koncentracijskih taboriščih, ne moremo storiti ničesar. A vojnim ujetnikom je še mogoče pomagati.

Imamo dokaze, da je ameriška hrana prišla do njih s posredovanjem ameriškega in mednarodnega Rdečega križa. Nujno in odločno je, da z našo pomočjo nadaljujemo.

Naša naloga je, da vzdržujemo upanje v srce lačnih, brez doma, v strahu za usodo svojih dragih, da tako damo miru pričakajo močni in hrabri pripravljeni na nov svet, ne pa z občutkom ogorčenja pozabljenega človeka.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

obstanka. Slavnostna seja se je vrnila v veliki dvorani Narodnega doma. Preko dvorane je bila postavljena dolga miza, ki je bila okrašena z različnimi šopki cvetlic. Zbralo se je tam 65 članov Čitalnice, katere je pozdravil dr. Hudolist, govornik pa je bil nekdo drugi, ki je govoril o obstoju in 30-letni zgodovini te ustanove. Svojo nalogo je rešil častno in ploskanja ni bilo konca ne kraja. Popoldne je bila zabava na vrtu in v vseh gornjih prostorih. Godba je bila železničarska — 30 mož — iz Zidanege mosta. Tudi pevski društva so sodelovala, kar je slavnost povečalo. Takrat je bilo 15.000 kron čistega prebitka, kar je služilo za povečanje knjižnice.

Druge velika priredba je bila, ko so prišli Rusi iz Ljubljane, deloma begunci in deloma študenti na univerzi, ki so imeli svoj pevski zbor. Prišli so v Brežice, da so se seznanili in pokazali svoje narodne pleske, godbo in pesmi. Omenim naj, da smo tudi v breziškem okraju imeli ruske ujetnike. Pri nas sta bila dva sitneža, ki nista hotela jesti črnega kruha (iz otrobov). Prosila sta "hlebca", a ga ni bilo.

Pevce je nastopilo 15, vsi enako oblečeni v temnorednih blazah, visokih čevljih in čepicah. Pesmi so bile ljudem nekaj neznanega, ampak glasbeno zelo dovršene in predvajane precizno. Ploskali so jim zelo. Neki umetnik je igral balalajko — ruski narodni instrument — ob spremljevanju na klavir. Zelo so občudovali neko plesalko, ki je izvajala umetne ruske pleske najprej sama, potem pa skupno z nekim Rusom. Njena gibčnost in preciznost izvajanja je bila naravnost očarljiva. Takrat so bili prostori grozno natlačeni.

Nad vse lepo je tudi bilo, ko je prišlo iz Zagreba v Brežice pevsko društvo Triglav. Z njimi je prišel tudi neki gospod, ki je predvajal slike med tem, ko so peli ljubljanski Slavčki. Slike so prednašale usodo primorskih Slovencev in njih krajev. Slavčki so peli tako lepo, da je ljudem kar srce poskakovalo. Ob 11. zvečer so žalibog odpotovali nazaj v Ljubljano.

Triglav je akademsko društvo, ki se je preselilo iz Grada v Zagreb. Ker so Brežice blizu Zagreba — samo par postaj preko meje — so Zagrebčani včasih prihali na izlet skozi Samobor, Grič in preko mosta, včasih pa tudi z vlakom. Naj omenim, da je v Brežicah velik most preko Krke in Save, ki se tam skupaj stekata. Most je bil tretji največji v stari Avstriji in ga je zgradila vlada. V Krki blizu tega mostu se je kopal Frank Barbič — kakor tudi hčerka vlaškega popa iz Stojdrage.

To pevsko društvo Triglav je takrat uprizorilo v Brežicah igrano "Tekma". Igrali so izborno, posebno pa neki farmacist, tako da so nekateri trdili, da si je društvo izposodilo umetnika iz zagrebške gledališča. Peli so tudi lepe pesmi in ples in zabava je bila vso noč. Brežičani so dali

jestvine in vina na bufet, kjer so prodajali za korist Triglavu. Uspeh je bil dober in odnesli so lepo vsoto denarja.

Na tistem programu so bili tudi govori. Govoril je najstarejši član društva Josef Šetinc, odvetnik in predsednik Narodnega doma. Govor mu je šel iz srca in predsednik Triglava ni mogel od gljivosti govoriti, da bi se zahvalil. Govornik je v svojem govoru citiral pesnika Danteja: "Najhujša vseh je bolečina v nesreči srečnih dni spomin ...". "Nesreča je zadela to društvo", je nadaljeval govornik, "ker mora s hudimi bolečinami v srce gledati, ko je njegova patrona Triglava na Kranjskem oskrnili Italijani s tem, da je na njegovi srednji glavi zasidral svojo mejo, uropal Jugoslavijo velik del slovenske zemlje in podjarmil najbolj zavedne Slovence. Triglav pa kljub temu ponosno dviga svoje tri glave proti nebu in pričakuje, da bo spet izginil madež meje z njegovih vrhov."

Potem pa je govornik zaklical: "Triglavčani! Dvignite tudi vi tri prste proti nebu in prisegate, da ne boste prej mirovali in se bojevali iz uma bistrim mečem, da bo zopet svobodna vsa slovenska zemlja." Vsestransko so se odzvali klici: "Prisegamo!" Ta prizor je bil precej gniljiv in člani in drugi gostje so se burno zahvaljevali. Nato je sledila zelo lepa in neprisiljena domača zabava.

Imeli smo tudi domače igre za Rdeči križ in za domače revne otroke. Podane so bile na primer igre "Cigani", "Mlinar in njegova hči" itd. Vsega je bilo, tudi žalosti dovolj. Nekateri so žalovali, ko je neki falot vrzel bombo v spremstvo regenta Aleksandra, ko se je peljal k vojaški paradi v Beograd. K sreči je bomba prej eksplodirala. Nekateri so žalovali za ministra Korošca, drugi spet za notranjega ministra Milorada Draskovića, ki je bil ubit na cesti v gozdu pri Delnicah. Začelo se je prekučavati tu in tam. Dolgo nismo vedeli, kdo je res "kučegazda".

Svet se vrti in tako se vrtimo tudi mi, in se bomo še vrteli — tudi v Ameriki. Vztrajajmo in bodimo dobri in bratski drug z drugim, ker tako si tudi tukaj lahko ustanovimo malo Slovenijo. Pojmimo, da v slogi je moč.

Theresa Dušak.

5 pota V Minnesoti, kjer sem bil zopet na kratkem potovanju, je tako kot se so z začudenjem izrazili glavni odborniki ABZ, ki so skozi Duluth potovali na Ely na glavno sejo, namreč kam smo zimo zapravili. V Minnesoti je kar naprej mlo vreme, snega je toliko, da mladina ne bo pozabila svojega veselja v sankanju.

Ampak to vreme ni preveč zdravo za ta kraj. To je razvidno tudi iz tega, ker so v Duluthu vse tri bolnišnice natrpane z bolniki. Največja bolnišnica je St. Mary's, kjer je 300 postelj za odrasle, nad 40 pa malih postelj za novorojenčke in tudi

za male bolnike. Druga bolnišnica po velikosti je St. Luke's, tretja pa Millerjeva, ki je brezplačna za okrajne bolnike. V ta namen je pokojni bogatin in mecen Miller zapustil ogromne tisočake.

V bolnišnici St. Mary's, kamor večinoma prihajajo Slovenci, so sedaj sledeči bolniki: Že več časa se v njej nahaja mladi Čelensnik, kakor tudi mladi Spehar, ki je bil pred kratkim operiran — oboja iz New Dulutha. Dalje so iz Elyja Stefan Spehar, mladi Grzin, mrs. Smolič in mrs. Benko. Bolnišnico so pa zapustili po dobro prestanih operacijah mrs. Ana Majerle, Jakob Pavlišich in mrs. Vesel ter rojak Joe Stefančič iz Towerja. Ravno danes, ko to pišem, je prišel na operacijo dobro znani letovislar, godec in pevec po radu Frank Jenko. Operacije tudi čaka mladi rojak Varoga. Vsi ti so iz Elyja.

Mnogo jih odhaja tudi k vojakom, o katerih pa ni veliko pisati, ker smo v vojni. Veseli bodimo, da uživamo vsakdanji kruh tukaj v naši novi domovini.

Marija Pogorelec.

Eksplozija razdejala skladišče municije v Holandiji

New York, 16. febr. — Radijsko poročilo iz Londona pravi, da je bilo nacističko skladišče municije v Haagu, Holandska, poginano v zrak z dinamitom. Nacističke avtoritete so takoj aretirale 30 Holancev in jih pridržale kot talce. Vsi bodo ustreljeni, ako ne bodo oni, ki so razdejali skladišče, prijeti.

Najzanesljivejše dnevne delavske vesti so v dnevniku "Prosveti." Ali jih čitate vsak dan?

Smrtna kazen za pomoč beguncem

Bern, Švica, 16. febr. — Nacističke vojaške oblasti v Franciji in drugih deželah, katere so zasedle Hitlerjeve armade, so zapretili, da bo vsak, ki bi pomagal vojnim ujetnikom pri begu iz taborišč, obsojen v smrt. Doslej so bile obsojene v smrt le osebe, ki so skrivale ubežne ujetnike.

Ameriški vojak ubil 116 Japoncev

Washington, D. C., 16. febr. — Stotnik Arthur W. Wermuth iz Chicaga je ubil sam 116 japonskih vojakov na Filipinski fronti. On je bil odlikovan s srebrno zvezdo za svoje junaštvo in zaslužni križcem. V bitkah z Japonci je bil dvakrat ranjen.

Cetniki se pripravljajo za ofenzivo

New York, 16. febr. — Radio iz Londona poroča, da se nepremagana jugoslovanska četniška armada pod poveljstvom generala Draže Mihajlovića pripravlja za pomladansko ofenzivo proti Nemcem in Italijanom. Ta je začela zbirati rekrute, da poveča svojo silo od 250.000 na 300.000 mož.

Bojna ladja rešila čez tisoč angleških vojakov

Sydney, Avstralija, 16. febr. — Avstralska bojna ladja je rešila in vzel na svoj krov 1534 angleških vojakov, ki so se nahajali na transportu, katerega so Japonski letalski napadli in potopili v bližini Singapura. Vojaški so srečno dospeli v neko avstralsko lukso.

Eddie Cantor Volunteers to Aid Uncle Sam

Surrounded by some of the members of his cast in his current show, "Banjo Eyes," Eddie Cantor volunteers to institute the Treasury plan of Defense Payroll Savings for the regular and systematic purchase every pay day of Defense Savings Bonds and Stamps. Left to right are: Lina Griffith, Virginia Mayo, Doris Kent, June Clyde, Audrey Christie, Sally DelMarco, and Tony Demarco with Eddie seated at the table.

SI ŽELITE DOBRO KNJIGO ZA MAL DENAR?

Naročite si

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

ZA LETO 1942

224 strani • Fina vezba

Vsebuje 50 raznih spisov in povesti in nad 50 slik in ilustracij

NAROCITE SI GA SE DANES!

CENA \$1.00

5 POSTNINO VRED

Naročila sprejema

PROLETAREC

2301 SO. LAWNDALE AVENUE • CHICAGO, ILLINOIS

